

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

Кафедра менеджменту та підприємництва

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

для здобувачів вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 051 Економіка

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Кропивницький 2024 рік

Методичні рекомендації до організації та проведення навчальної практики для студентів спеціальності 051 Економіка галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньо-професійної програми Економічна безпека. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2024. – 37 с.

Укладач:

Довгенко Я.О.. доцент кафедри менеджменту та підприємництва Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, кандидат економічних наук, доцент.

Рецензенти:

Панченко Володимир Анатолійович доктор економічних наук, професор, кафедри менеджменту авіаційної діяльності Української державної льотної академії

Павлова Ольга Володимирівна, кандидат економічних наук, завідувачка кафедрою маркетингу, менеджменту та економіки, Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті, м. Кропивницький

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри менеджменту та підприємництва, Протокол № 1 від 15 серпня 2024 року.

ЗМІСТ

	стор.
МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ.....	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ.....	5
ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	10
ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ВИСТАВЛЕННЯ БАЛІВ.....	31
ПЕРЕЛІК ПРОГРАМОВИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	34
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	36

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика є невід'ємною частиною навчання за спеціальністю "Економіка" і має на меті забезпечити тісний зв'язок теоретичних знань, отриманих в університеті, з реальними економічними процесами, що відбуваються на підприємствах.. Метою Виробничої практики з фаху здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка (ОП Економічна безпека) є закріплення та поглиблення теоретичних знань, здобутих в процесі вивчення курсів дисциплін професійної підготовки.

Завданням Навчальної практики є: набуття практичних навичок пошуку основних макроекономічних показників України в Інтернет-просторі, набуття практичних навичок аналізу макроекономічних показників та формування відповідних висновків, набуття практичних навичок використання Інтернет-ресурсів з метою їх використання в навчальних та практичних цілях, набуття та закріплення практичних навичок у використанні офісних програм.

Проходження навчальної практики забезпечує формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

загальні	фахові
<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.</p>	<p>СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.</p> <p>СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудоуних відносин.</p>

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

Графік навчальної практики

Спеціальність (шифр, назва)	Курс	Вид практики	Орієнтовний (№ тижня)	Тривалість	Семестр
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 051 Економіка (освітня програма Економіка підприємства)	4	Навчальна	12,13	2	7

Однією з ефективних форм організації навчальної практики у вищому навчальному закладі є лабораторні заняття. З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це - комп'ютерна підтримка освітнього процесу, яка допомагає розвивати навички збору та аналізу даних, дослідження поставлених задач з правильно підібраним інструментарієм. Використання інтерактивних інструментів, дозволяє студентам краще засвоювати матеріал, отримуючи негайний зворотний зв'язок.

Навчальна практика проводиться в комп'ютерних класах університету (online, якщо навчання проводиться в умовах використання елементів дистанційного навчання). Під час проходження навчальної практики, здобувачі вищої освіти по кожній темі програми практики виконують практичні завдання на ПК. Після виконання та захисту всіх завдань студент отримує диференційований залік.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Тема 1 ВВП України, як індикатор економічного зростання: оцінка динаміки, структурних зрушень та факторів.

Аналіз динаміки реального та номінального ВВП України. Дослідження змін обсягу валового внутрішнього продукту в реальних та номінальних показниках за останні роки. Оцінка впливу інфляційних процесів на номінальні показники та реальну динаміку ВВП. Аналіз динаміки валового регіонального

продукту (ВРП). Вивчення тенденцій змін ВРП за регіонами України, визначення регіональних диспропорцій у розвитку економіки, аналіз ключових факторів, які впливають на ці показники. Оцінка динаміки ВВП на душу населення в Україні. Дослідження змін у ВВП на душу населення за останні роки як одного з індикаторів економічного добробуту. Порівняння з іншими країнами та оцінка впливу демографічних змін на цей показник. Аналіз структури ВВП за кінцевим використанням. Вивчення складових ВВП України: частки споживання домогосподарств, державних витрат, інвестицій та зовнішньоторговельного балансу. Визначення змін у структурі ВВП та їх впливу на загальну економічну стабільність.

Тема 2 Бюджетні надходження: моніторинг, динаміка та структура.

Аналіз динаміки доходної частини бюджету України. Дослідження змін у доходній частині державного бюджету України за останні роки. Вивчення загальних тенденцій у зростанні або скороченні бюджетних доходів, виявлення ключових чинників впливу, таких як економічне зростання, податкова політика та зовнішньоекономічні умови. Оцінка структури доходів бюджету та її змін у динаміці (за статтями). Аналіз регіональної структури доходів бюджету України. Дослідження надходжень до бюджету за регіонами України, оцінка їхнього внеску у формування державного бюджету. Виявлення регіональних диспропорцій у доходах, впливу місцевих економічних умов, рівня підприємницької активності та податкового потенціалу регіонів на формування доходів. Фактори впливу на доходну частину бюджету. Вивчення основних факторів, що впливають на зміну доходів бюджету: зміни податкового законодавства, рівень економічної активності, обсяг експорту-імпорту, інфляційні процеси, ефективність адміністрування податків та зборів.

Тема 3 Аналіз та оцінка динаміки доходної частини держбюджету України.

Аналіз динаміки податкових надходжень в Україні. Дослідження змін обсягів податкових надходжень за останні роки. Оцінка ключових тенденцій та факторів, що впливають на зростання або скорочення податкових доходів. Вивчення податкових надходжень у розрізі видів податків. Детальний аналіз основних видів податків: податку на додану вартість (ПДВ), податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), акцизів тощо. Визначення частки кожного виду податку у загальній структурі податкових надходжень та оцінка їхньої динаміки. Територіальний аналіз податкових надходжень. Оцінка регіонального розподілу податкових доходів. Вивчення внеску різних регіонів України у формування загальної доходної частини бюджету. Аналіз диспропорцій у податкових надходженнях між регіонами та виявлення. Аналіз структури податкових надходжень та її змін у динаміці. Аналіз змін у структурі податкових надходжень з урахуванням впливу внутрішніх та зовнішніх економічних факторів. Динаміка податкового боргу в Україні. Оцінка змін у розмірі податкового боргу за останні роки. Вивчення причин його зростання.

Тема 4 Аналіз динаміки та оцінка витратної частини держбюджету України.

Аналіз динаміки та розміру державних видатків України. Дослідження загальних тенденцій у зміні обсягів державних видатків за останні роки. Вивчення ключових факторів, що впливають на зростання або скорочення державних видатків, таких як економічна ситуація, демографічні виклики, інфляція та зміни у бюджетній політиці. Аналіз державних видатків у регіональному розрізі. Оцінка розподілу державних видатків між регіонами України. Виявлення диспропорцій у фінансуванні регіонів. Аналіз державних видатків за функціональною класифікацією. Розгляд державних видатків за основними функціональними напрямками: освіта, охорона здоров'я, оборона, соціальний захист, економічна діяльність тощо. Вивчення змін у пріоритетах фінансування різних сфер у динаміці та їх відповідності стратегічним цілям держави. Аналіз державних видатків за економічною класифікацією. Дослідження видатків за економічними статтями: поточні видатки (заробітна плата, закупівлі, трансферти) та капітальні інвестиції. Оцінка збалансованості між поточними витратами та інвестиціями у розвиток інфраструктури та економіки. Аналіз державних видатків за програмною класифікацією. Оцінка збалансованості та ефективності державної видаткової політики України. Розробка пропозицій для оптимізації структури державних видатків, підвищення їх ефективності та забезпечення стійкого розвитку країни.

Тема 5 Моніторинг, оцінка динаміки та структури зайнятості населення України в умовах економічних трансформацій

Аналіз динаміки чисельності населення України. Дослідження змін чисельності населення України за останні роки. Оцінка основних демографічних тенденцій. Аналіз основних міграційних потоків. Дослідження внутрішньої та зовнішньої міграції населення України. Вивчення причин міграції. Аналіз впливу міграційних процесів на чисельність та структуру населення регіонів. Дослідження рівня зайнятості населення. Аналіз загального рівня зайнятості в Україні з урахуванням його динаміки. Вивчення зайнятості за категоріями (офіційна, неформальна, тимчасова зайнятість) та галузями економіки. Регіональний розподіл зайнятості та виявлення регіонів із найвищим та найнижчим рівнем зайнятості. Оцінка потреб у спеціалістах. Вивчення дисбалансу між попитом і пропозицією на ринку праці у різних регіонах. Аналіз затребуваних професій і галузей (наприклад, ІТ, сільське господарство, промисловість). Визначення регіонів із дефіцитом або надлишком спеціалістів певних напрямів. Вплив зайнятості та демографічних змін на економіку України. Оцінка взаємозв'язку між зайнятістю, чисельністю населення та економічним розвитком.

Тема 6. Аналіз та оцінка диференціації доходів населення України.

Аналіз динаміки доходів населення України. Дослідження змін у рівні доходів населення за останні роки. Оцінка впливу макроекономічних факторів, таких як інфляція, економічне зростання, податкові реформи та соціальна політика, на загальний рівень доходів громадян. Дослідження структури доходів населення України. Вивчення основних джерел доходів населення: заробітна плата, доходи від підприємницької діяльності, соціальні виплати (пенсії, субсидії), інші види доходів. Оцінка змін у структурі доходів у

контексті економічних і соціальних реформ. Регіональний аналіз доходів населення. Оцінка регіональних відмінностей у доходах населення. Аналіз ключових факторів, що впливають на регіональні диспропорції (економічна активність, рівень зайнятості, галузева структура економіки). Визначення регіонів із найвищими та найнижчими доходами на душу населення. Аналіз динаміки рівня мінімальної заробітної плати в Україні. Дослідження змін мінімальної заробітної плати за останні роки. Оцінка її відповідності соціально-економічним реаліям та рівню прожиткового мінімуму. Порівняння із середнім рівнем заробітної плати в різних секторах економіки. Вивчення динаміки прожиткового мінімуму. Аналіз змін прожиткового мінімуму в контексті інфляційних процесів та зростання цін на товари й послуги. Оцінка його відповідності фактичним потребам громадян у забезпеченні основних життєвих потреб. Оцінка взаємозв'язку між доходами населення та рівнем життя. Дослідження впливу рівня доходів на якість життя, доступність медичних, освітніх і соціальних послуг. Визначення категорій населення, які найбільше потребують державної підтримки.

Тема 7. Оцінка динаміки цін та інфляційних процесів в Україні

Аналіз загальної динаміки цін в Україні за групами товарів. Дослідження змін у рівнях цін на основні групи товарів і послуг: продовольчі товари, промислові товари, послуги. Оцінка впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, таких як курс валюти, інфляція, сезонні коливання та політика державного регулювання, на зміну цін. Порівняння динаміки цін у регіонах із загальними показниками по країні. Оцінка регіональних відмінностей у динаміці цін. Визначення регіонів із найвищими та найнижчими рівнями цін на окремі товари чи послуги. Аналіз причин цих відмінностей: логістика, інфраструктура, купівельна спроможність населення, ступінь конкуренції. Аналіз структури змін рівня цін за групами товарів. Вивчення частки окремих товарів і послуг у загальному індексі споживчих цін. Визначення товарних категорій із найвищими та найнижчими темпами зростання цін. Дослідження темпів зміни рівня цін у динаміці. Аналіз середніх місячних та річних темпів зміни цін. Вивчення динаміки індексу споживчих цін (ІСЦ) як ключового показника інфляції. Оцінка періодів прискорення та сповільнення темпів зростання цін, а також їхнього впливу на добробут населення. Регіональний вплив цінової динаміки на економіку та населення. Вивчення впливу змін рівня цін на купівельну спроможність населення у різних регіонах. Аналіз зв'язку між динамікою цін та регіональними особливостями економіки (наприклад, аграрні регіони можуть мати нижчі ціни на продукти харчування).

Тема 8. Оцінка та аналіз зовнішньоекономічної діяльності України.

Динаміка обсягів експорту та імпорту. Загальні тенденції: аналіз змін та обсягів експорту та імпорту за останні роки (зростання, скорочення чи стабільність). Чинники впливу, ключові фактори, які впливали на ці зміни, такі як: економічні кризи: (глобальні, так і внутрішні, впливають на зовнішню торгівлю), зміни в законодавстві, що можуть стимулювати або стримувати експорт та імпорт, міжнародна кон'юнктура. Товарна структура, аналізується, які саме товари експортуються та імпортуються, і як змінюється їхня частка в загальному обсязі

зовнішньої торгівлі. Торговельний баланс: сальдо зовнішньої торгівлі товарами і послугами (позитивне чи негативне). Вивчення динаміки платіжного балансу України. Аналіз залежності України від імпорту. Дефіцит або профіцит платіжного балансу: наслідки дефіциту для економіки (зниження резервів, тиск на гривню). Шляхи зменшення дефіциту (стимулювання експорту, зменшення імпорту).

Тема 9. Моніторинг економічної безпеки держави та її складових за нормами ЄС.

Фінансова безпека (Макроекономічна стабільність): бюджетний дефіцит, державний борг, інфляція, стабільність обмінного курсу, відношення зовнішнього боргу до ВВП. Порівняння поточних показників України з вище вказаними критеріями. Визначення фінансової незалежності країни за нормами ЄС. Енергетична безпека: енергетична незалежність, диверсифікація джерел постачання, енергоефективність, частка відновлюваної енергетики, аналіз структури енергоспоживання України. Визначення енергоінтенсивності ВВП та частки відновлювальної енергії за нормами та критичними значеннями ЄС. Продовольча безпека: доступність продовольства, сталий розвиток сільського господарства. Визначення виробництва зерна на одну особу у порівнянні з нормами ЄС. Визначення залежності України від імпорту продовольства. Соціальна безпека: рівень безробіття, соціальна інтеграція: зменшення рівня бідності та нерівності, відповідно до показників Європейської соціальної моделі. Витрати на соціальні потреби: мінімальні інвестиції у сферу освіти, охорони здоров'я, соціального захисту. Обрахунок децильного відношення рівня доходів частки найбільш заможного населення з найбіднішим, порівняння з межами ЄС в динаміці. Інвестиційна безпека: оцінка частки прямих іноземних інвестицій, визначення відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій до ВВП за критичними межами ЄС. Технологічна безпека: частка інвестицій у науково-дослідні та конструкторські роботи (R&D) та питома вага (R&D) у ВВП.

ОПИС ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Теми та години лабораторних занять/самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Лабораторні	С/Р
1	Тема 1 ВВП України, як індикатор економічного зростання: оцінка динаміки, структурних зрушень та факторів	4	6
2	Тема 2 Бюджетні надходження: моніторинг, динаміка та структура	4	6
3	Тема 3 Аналіз та моніторинг динаміки доходної частини держбюджету України	4	6
4	Тема 4 Аналіз динаміки та оцінка витратної частини держбюджету України	4	6
5	Тема 5 Моніторинг, оцінка динаміки та структури зайнятості населення України в умовах економічних трансформацій	4	6
6	Тема 6. Аналіз та оцінка диференціації доходів населення України	4	6
7	Тема 7. Оцінка динаміки цін та інфляційних процесів в Україні	2	4
8	Тема 8. Оцінка та аналіз зовнішньоекономічної діяльності України	4	6

9	Тема 9. Моніторинг економічної безпеки держави та її складових за нормами ЄС	6	8
	Разом	36	54

ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Тема 1 ВВП України, як індикатор економічного зростання: оцінка динаміки, структурних зрушень та факторів (4 години).

Метою лабораторного завдання є поглиблене вивчення та аналіз валового внутрішнього продукту (ВВП) України як ключового індикатора економічного зростання. Завдання спрямоване на оцінку динаміки реального та номінального ВВП, дослідження структурних зрушень у економіці, виявлення факторів, що впливають на зміну ВВП, а також аналіз регіональних диспропорцій у розвитку економіки.

Крім того, метою є розвиток навичок роботи з економічними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо прогнозування економічних показників та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для поліпшення економічної ситуації в Україні.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасні тенденції економічного розвитку країни, оцінити вплив інфляції, інвестицій, зовнішньоекономічних факторів та інших аспектів на ВВП, а також визначити шляхи подолання регіональних диспропорцій та забезпечення сталого економічного зростання.

Завдання 1. Аналіз динаміки реального та номінального ВВП України

1. Зберіть дані щодо номінального та реального ВВП України за останні **10 років** (використовуйте офіційні джерела, такі як Державна служба статистики України <https://www.ukrstat.gov.ua/>, Міжнародний валютний фонд <https://shorturl.cusu.edu.ua/ta>, Світовий банк <https://shorturl.cusu.edu.ua/tb>).
2. Побудуйте графіки динаміки номінального та реального ВВП.
3. Проведіть порівняльний аналіз змін номінального та реального ВВП, визначте періоди найбільшого зростання та спаду.
4. Оцініть вплив інфляційних процесів на розрив між номінальним та реальним ВВП.

Завдання 2. Дослідження зміни обсягу ВВП в реальних та номінальних показниках

1. Розрахуйте темпи зростання номінального та реального ВВП за кожен рік.
2. Визначте, які фактори (економічні кризи, політичні події, зовнішні шоки) вплинули на зміну обсягу ВВП.
3. Проведіть кореляційний аналіз між інфляцією та змінами номінального ВВП.

Завдання 3. Аналіз динаміки валового регіонального продукту (ВРП)

1. Зберіть дані щодо ВРП за останні 5 років для різних регіонів України.
2. Побудуйте графіки динаміки ВРП для кожного регіону.

3. Виявіть регіони з найвищими та найнижчими темпами економічного зростання.
4. Проаналізуйте ключові фактори, які впливають на регіональні диспропорції (наприклад, промисловість, сільське господарство, інвестиції, інфраструктура).

Завдання 4. Оцінка динаміки ВВП на душу населення

1. Розрахуйте ВВП на душу населення для України за останні 10 років.
2. Порівняйте цей показник із країнами ЄС та іншими сусідами України (Польща, Угорщина, Румунія).
3. Оцініть вплив демографічних змін (населення, міграція) на динаміку ВВП на душу населення.
4. Зробіть висновки щодо економічного добробуту населення України.

Завдання 5. Аналіз структури ВВП для кінцевого використання

1. Зберіть дані про структуру ВВП України за останні 5 років (споживання домогосподарств, державні витрати, інвестиції, експорт, імпорт).
2. Побудуйте діаграми для візуалізації змін у структурі ВВП.
3. Визначте, які компоненти ВВП мали найбільший вплив на економічне зростання.
4. Проаналізуйте, як зміни у структурі ВВП впливають на економічну стабільність країни.

Завдання самостійного опрацювання за темою 1 (6 годин)

Завдання 6. Оцінка впливу зовнішньоекономічних факторів на ВВП

1. Дослідіть динаміку експорту та імпорту України за останні 10 років.
2. Оцініть вплив зовнішньоторговельного балансу на ВВП.
3. Проаналізуйте, як зміни у зовнішній торгівлі (наприклад, підписання угоди про асоціацію з ЄС) вплинули на економічне зростання.

Завдання 7. Прогнозування динаміки ВВП

1. На основі історичних даних побудуйте прогноз динаміки ВВП України на наступні 3-5 років.
2. Використовуйте методи регресійного аналізу або інші статистичні методи для прогнозування.
3. Врахуйте можливі економічні, політичні та соціальні ризики, які можуть вплинути на точність прогнозу.

Завдання 8. Порівняльний аналіз ВВП України з іншими країнами

1. Порівняйте показники ВВП України з показниками країн СНД, ЄС та інших регіонів.
2. Виявіть ключові відмінності у структурі та динаміці ВВП.
3. Зробіть висновки щодо конкурентоспроможності економіки України на міжнародній арені.

Завдання 9. Аналіз впливу інвестицій на ВВП

1. Дослідіть динаміку інвестицій в економіку України за останні 10 років.
2. Оцініть, який вплив мали інвестиції на зростання ВВП.
3. Проаналізуйте, які галузі економіки отримали найбільше інвестицій та як це вплинуло на їх розвиток.

Завдання 10. Підготовка звіту та рекомендацій

1. На основі проведеного аналізу підготуйте звітну інформацію, яка міститиме графіки, таблиці, письмові, або усні висновки та рекомендації щодо поліпшення економічної ситуації в Україні.
2. Запропонуйте конкретні заходи для стимулювання економічного зростання (наприклад, підтримка інновацій, покращення інвестиційного клімату, розвиток інфраструктури).

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо економічного стану України.

Тема 2 Бюджетні надходження: моніторинг, динаміка та структура (4 години).

Метою лабораторного завдання є поглиблене вивчення та аналіз бюджетних надходжень як ключового елементу фінансової системи України. Завдання спрямоване на дослідження динаміки, структури та факторів, що впливають на формування доходної частини державного бюджету.

Основними завданнями є:

- ✓ аналіз динаміки доходів бюджету за останні роки;
- ✓ вивчення структури доходів за статтями та регіонами;
- ✓ оцінка впливу економічних, податкових та зовнішньоекономічних факторів на бюджетні надходження;
- ✓ виявлення регіональних диспропорцій у доходах та їх причин.

Мета також включає розвиток навичок роботи з економічними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо прогнозування бюджетних показників та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для підвищення ефективності формування доходів бюджету.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасні тенденції у формуванні бюджетних надходжень, оцінити вплив різних факторів на доходи бюджету та запропонувати шляхи покращення фінансової стабільності держави.

Завдання 1. Аналіз динаміки доходної частини бюджету України

1. Зберіть дані про доходи державного бюджету України за останні 5-10 років (використовуйте офіційні джерела, такі як Державна служба статистики України <https://www.ukrstat.gov.ua/>, Міжнародний валютний фонд <https://shorturl.cusu.edu.ua/ta>, Світовий банк <https://shorturl.cusu.edu.ua/tb>).
2. Побудуйте графік динаміки загальних доходів бюджету.
3. Виявіть періоди найбільшого зростання та скорочення доходів.
4. Проаналізуйте, які фактори (економічне зростання, зміни податкової політики, зовнішньоекономічні умови) вплинули на зміни доходів.

Завдання 2. Дослідження структури доходів бюджету

1. Розподіліть доходи бюджету за основними статтями (податкові надходження, неналогові доходи, міжнародна допомога тощо).
2. Побудуйте діаграми структури доходів за кожен рік.
3. Визначте, які статті доходів мали найбільший вплив на загальну динаміку.

4. Проаналізуйте зміни у структурі доходів бюджету та їх причини.

Завдання 3. Аналіз регіональної структури доходів бюджету

1. Зберіть дані про надходження до бюджету за регіонами України за останні 3-5 років.
2. Побудуйте карту або графік, що відображає внесок кожного регіону у формування доходів бюджету.
3. Виявіть регіони з найвищими та найнижчими надходженнями.
4. Проаналізуйте причини регіональних диспропорцій (рівень економічного розвитку, податковий потенціал, підприємницька активність).

Завдання 4. Оцінка впливу податкових надходжень на доходи бюджету

1. Дослідіть динаміку основних видів податкових надходжень (ПДВ, прибутковий податок, акцизи, митні збори тощо).
2. Визначте, які види податків мали найбільший вплив на доходи бюджету.
3. Проаналізуйте, як зміни податкового законодавства вплинули на обсяги податкових надходжень.

Завдання 5. Аналіз неналогових доходів бюджету

1. Дослідіть структуру неналогових доходів бюджету (доходи від державної власності, адміністративні збори, штрафи тощо).
2. Оцініть їхню частку у загальних доходах бюджету.
3. Виявіть тенденції змін у неналогових доходах та їх причини.

Завдання самостійного опрацювання за темою 2 (6 годин)

Завдання 6. Дослідження впливу зовнішньоекономічних факторів на доходи бюджету

1. Проаналізуйте, як зміни у зовнішній торгівлі (експорт, імпорт) вплинули на доходи бюджету (митні збори, ПДВ).
2. Оцініть вплив міжнародної фінансової допомоги на доходи бюджету.
3. Визначте, які зовнішньоекономічні фактори мали найбільший вплив на доходи.

Завдання 7. Аналіз впливу інфляції на доходи бюджету

1. Дослідіть, як інфляційні процеси вплинули на номінальні та реальні доходи бюджету.
2. Порівняйте темпи зростання доходів бюджету з темпами інфляції.
3. Зробіть висновки щодо впливу інфляції на купівельну спроможність бюджетних коштів.

Завдання 8. Оцінка ефективності адміністрування податків

1. Дослідіть, як зміни в адмініструванні податків (електронна податкова звітність, боротьба з тінізацією) вплинули на доходи бюджету.
2. Проаналізуйте, які заходи були найефективнішими для збільшення податкових надходжень.
3. Запропонуйте рекомендації щодо підвищення ефективності адміністрування податків.

Завдання 9. Прогнозування доходів бюджету

1. На основі історичних даних побудуйте прогноз доходів бюджету на наступні 2-3 роки.

2. Використовуйте методи регресійного аналізу або інші статистичні методи для прогнозування.
3. Врахуйте можливі економічні, політичні та соціальні ризики, які можуть вплинути на доходи бюджету.

Завдання 10. Підготовка звіту та рекомендацій

1. На основі проведеного аналізу підготуйте звіт, який містить графіки, таблиці, висновки усні або письмові та рекомендації.
2. Запропонуйте конкретні заходи для підвищення доходів бюджету (наприклад, оптимізація податкової політики, підтримка економічного зростання, покращення адміністрування податків).

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему бюджетних надходжень, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо формування доходів бюджету України.

Тема 3 Аналіз та оцінка динаміки доходної частини держбюджету України (4 години).

Метою лабораторного завдання є поглиблене вивчення та аналіз динаміки доходної частини державного бюджету України, зокрема податкових надходжень, як ключового елементу фінансової системи країни. Завдання спрямоване на дослідження змін у обсягах та структурі податкових доходів, виявлення ключових тенденцій, факторів впливу та регіональних диспропорцій у надходженнях.

Основними завданнями є:

- ✓ аналіз динаміки податкових надходжень за останні роки;
- ✓ дослідження структури податкових доходів за видами податків (ПДВ, податок на прибуток, ПДФО, акцизи тощо);
- ✓ оцінка регіонального розподілу податкових надходжень та виявлення диспропорцій між регіонами;
- ✓ аналіз змін у структурі податкових доходів під впливом економічних, політичних та соціальних факторів;
- ✓ дослідження динаміки податкового боргу та причин його зростання.

Мета також включає розвиток навичок роботи з економічними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо прогнозування податкових надходжень та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для підвищення ефективності формування доходної частини бюджету.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасні тенденції у формуванні податкових надходжень, оцінити вплив різних факторів на доходи бюджету та запропонувати шляхи покращення фінансової стабільності держави.

Завдання 1. Аналіз динаміки податкових надходжень в Україні

1. Зберіть дані про обсяги податкових надходжень до державного бюджету України за останні 5-10 років (використовуйте дані Міністерства фінансів України <https://www.mof.gov.ua/uk/>).
2. Побудуйте графік динаміки податкових надходжень.

3. Виявіть періоди найбільшого зростання та скорочення податкових доходів.
4. Проаналізуйте ключові фактори, що вплинули на зміни (економічне зростання, зміни податкового законодавства, інфляція тощо).

Завдання 2. Вивчення податкових надходжень у розрізі видів податків

1. Розподіліть податкові надходження за основними видами податків (ПДВ, податок на прибуток підприємств, ПДФО, акцизи, митні збори тощо).
2. Побудуйте діаграми структури податкових надходжень за кожен рік.
3. Визначте, які види податків мали найбільший вплив на загальну динаміку податкових доходів.
4. Проаналізуйте зміни у структурі податкових надходжень та їх причини.

Завдання 3. Детальний аналіз основних видів податків

1. Дослідіть динаміку податку на додану вартість (ПДВ):
 - Побудуйте графік змін обсягів ПДВ
 - Оцініть вплив змін у законодавстві та економічних умов на надходження ПДВ.
2. Проведіть аналогічний аналіз для податку на прибуток підприємств, ПДФО та акцизів.
3. Порівняйте темпи зростання різних видів податків та визначте причини розбіжностей.

Завдання 4. Територіальний аналіз податкових надходжень

1. Зберіть дані про податкові надходження за регіонами України за останні 3-5 років.
2. Побудуйте карту або графік, що відображає внесок кожного регіону у формування податкових доходів.
3. Виявіть регіони з найвищими та найнижчими податковими надходженнями.
4. Проаналізуйте причини регіональних диспропорцій (рівень економічного розвитку, податковий потенціал, підприємницька активність).

Завдання 5. Аналіз диспропорцій у податкових надходженнях між регіонами

1. Виявіть регіони з найбільшими диспропорціями у податкових надходженнях.
2. Проаналізуйте, які фактори (наявність великих підприємств, рівень інвестицій, інфраструктура) впливають на ці диспропорції.
3. Запропонуйте рекомендації щодо зменшення регіональних диспропорцій.

Завдання самостійного опрацювання за темою 3 (6 годин)

Завдання 6. Аналіз структури податкових надходжень та її змін у динаміці

1. Дослідіть зміни у структурі податкових надходжень за останні 5 років.
2. Визначте, які види податків збільшили або зменшили свою частку у загальних податкових надходженнях.
3. Проаналізуйте вплив внутрішніх (податкова політика, економічна активність) та зовнішніх (експорт, імпорт, міжнародна допомога) факторів на зміни структури.

Завдання 7. Динаміка податкового боргу в Україні

1. Зберіть дані про розмір податкового боргу за останні 5 років.

2. Побудуйте графік динаміки податкового боргу.
3. Виявіть періоди найбільшого зростання та зменшення боргу.
4. Проаналізуйте причини зростання податкового боргу (несплата податків, неефективність адміністрування, економічні кризи).

Завдання 8. Оцінка ефективності адміністрування податків

1. Дослідіть, як зміни в адмініструванні податків (електронна податкова звітність, боротьба з тінізацією) вплинули на податкові надходження.
2. Проаналізуйте, які заходи були найефективнішими для збільшення податкових надходжень.
3. Запропонуйте рекомендації щодо підвищення ефективності адміністрування податків.

Завдання 9. Прогнозування податкових надходжень

1. На основі історичних даних побудуйте прогноз податкових надходжень на наступні 2-3 роки.
2. Використовуйте методи регресійного аналізу або інші статистичні методи для прогнозування.
3. Врахуйте можливі економічні, політичні та соціальні ризики, які можуть вплинути на податкові надходження.

Завдання 10. Підготовка звіту та рекомендацій

1. На основі проведеного аналізу підготуйте звіт, який містить графіки, таблиці, висновки усні або письмові та рекомендації.
2. Запропонуйте конкретні заходи для підвищення податкових надходжень (наприклад, оптимізація податкової політики, підтримка економічного зростання, покращення адміністрування податків).

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему податкових надходжень, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо формування доходної частини державного бюджету України.

Тема 4 Аналіз динаміки та оцінка витратної частини держбюджету України (4 години).

Метою лабораторного завдання є поглиблене вивчення та аналіз динаміки та структури витратної частини державного бюджету України. Завдання спрямоване на дослідження змін у обсягах державних видатків, їх розподілу за функціональними, економічними та програмними класифікаціями, а також оцінку ефективності використання бюджетних коштів.

Основними завданнями є:

- ✓ аналіз динаміки державних видатків за останні роки;
- ✓ дослідження структури видатків за функціональними напрямками (освіта, охорона здоров'я, оборона, соціальний захист тощо);
- ✓ оцінка розподілу видатків між регіонами та виявлення диспропорцій у фінансуванні;
- ✓ аналіз видатків за економічною класифікацією (поточні витрати та капітальні інвестиції);
- ✓ оцінка ефективності державної видаткової політики та розробка пропозицій для її оптимізації.

Мета також включає розвиток навичок роботи з економічними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо аналізу бюджетних процесів та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для підвищення ефективності використання державних коштів.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасні тенденції у формуванні витратної частини бюджету, оцінити вплив різних факторів на видаткову політику та запропонувати шляхи оптимізації бюджетних витрат для забезпечення стійкого розвитку країни.

Завдання 1. Аналіз динаміки та розміру державних видатків України

1. Зберіть дані про загальні державні видатки України за останні 5-10 років (використовуйте дані Міністерства фінансів України <https://www.mof.gov.ua/uk/>, Державної служби статистики <https://www.ukrstat.gov.ua/>).
2. Побудуйте графік динаміки державних видатків.
3. Виявіть періоди найбільшого зростання та скорочення видатків.
4. Проаналізуйте ключові фактори, що вплинули на зміни (економічна ситуація, інфляція, бюджетна політика, демографічні виклики).

Завдання 2. Аналіз державних видатків у регіональному розрізі

1. Зберіть дані про розподіл державних видатків між регіонами України за останні 3-5 років.
2. Побудуйте карту або графік, що відображає розподіл видатків за регіонами.
3. Виявіть регіони з найбільшими та найменшими обсягами фінансування.
4. Проаналізуйте причини диспропорцій у фінансуванні регіонів (наявність стратегічних об'єктів, рівень економічного розвитку, соціальні потреби).

Завдання 3. Аналіз державних видатків за функціональною класифікацією

1. Розподіліть державні видатки за основними функціональними напрямками: освіта, охорона здоров'я, оборона, соціальний захист, економічна діяльність тощо.
2. Побудуйте діаграми структури видатків за функціональними напрямками за кожен рік.
3. Виявіть, які напрями отримали найбільше фінансування та як це змінювалося в динаміці.
4. Оцініть, наскільки розподіл видатків відповідає стратегічним цілям держави.

Завдання 4. Аналіз державних видатків за економічною класифікацією

1. Дослідите структуру державних видатків за економічними статтями: поточні видатки (заробітна плата, закупівлі, трансферти) та капітальні інвестиції.
2. Побудуйте графіки динаміки поточних та капітальних видатків.
3. Оцініть збалансованість між поточними витратами та інвестиціями в інфраструктуру та економіку.
4. Проаналізуйте, які фактори впливають на зміни у структурі економічних видатків.

Завдання 5. Аналіз державних видатків за програмною класифікацією

1. Дослідить розподіл державних видатків за програмами (наприклад, програми соціального захисту, інфраструктурні проекти, підтримка малого бізнесу).
2. Виявіть програми з найбільшим та найменшим фінансуванням.
3. Оцініть ефективність реалізації ключових програм та їхній внесок у досягнення стратегічних цілей держави.

Завдання самостійного опрацювання за темою 4 (6 годин)

Завдання 6. Вивчення змін у пріоритетах фінансування

1. Проаналізуйте, як змінювалися пріоритети фінансування різних сфер (освіта, охорона здоров'я, оборона, соціальний захист) за останні 5 років.
2. Визначте, які сфери отримали найбільше уваги у бюджетній політиці.
3. Оцініть, наскільки зміни у пріоритетах відповідають стратегічним цілям держави.

Завдання 7. Аналіз динаміки видатків на соціальний захист

1. Дослідить динаміку видатків на соціальний захист (пенсії, допомоги, субсидії) за останні 5 років.
2. Проаналізуйте, як зміни у соціальній політиці вплинули на обсяги фінансування.
3. Оцініть вплив демографічних змін на видатки у цій сфері.

Завдання 8. Аналіз видатків на оборону та безпеку

1. Дослідить динаміку видатків на оборону та безпеку за останні 5 років.
2. Проаналізуйте, як зміни у зовнішній та внутрішній політиці вплинули на обсяги фінансування.
3. Порівняйте частку видатків на оборону у загальному бюджеті з іншими країнами.

Завдання 9. Оцінка ефективності державної видаткової політики

1. Проаналізуйте, наскільки ефективно використовуються державні кошти у різних сферах (освіта, охорона здоров'я, інфраструктура).
2. Виявіть проблемні напрями, де спостерігається неефективне використання коштів.
3. Запропонуйте рекомендації щодо підвищення ефективності видаткової політики.

Завдання 10. Розробка пропозицій для оптимізації державних видатків

1. На основі проведеного аналізу підготуйте пропозиції щодо оптимізації структури державних видатків.
2. Запропонуйте заходи для збільшення ефективності використання бюджетних коштів.
3. Визначте пріоритетні напрями фінансування для забезпечення стійкого розвитку країни.

Завдання 11. Підготовка звіту та висновків

1. На основі проведеного аналізу підготуйте звіт, який містить графіки, таблиці, усні або письмові висновки та рекомендації.
2. Зробіть загальні висновки щодо динаміки, структури та ефективності державних видатків.

3. Запропонуйте конкретні заходи для покращення бюджетної політики України.

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему витратної частини державного бюджету, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо оптимізації бюджетної політики.

Тема 5 Моніторинг, оцінка динаміки та структури зайнятості населення України в умовах економічних трансформацій (4 години).

Метою лабораторного завдання є поглиблене вивчення та аналіз динаміки та структури зайнятості населення України в умовах економічних трансформацій. Завдання спрямоване на дослідження змін у чисельності населення, міграційних процесів, рівня зайнятості та їх впливу на економічний розвиток країни.

Основними завданнями є:

- ✓ аналіз динаміки чисельності населення та основних демографічних тенденцій;
- ✓ дослідження міграційних потоків (внутрішніх та зовнішніх) та їх впливу на регіональний розвиток;
- ✓ оцінка рівня зайнятості населення за категоріями (офіційна, неформальна, тимчасова) та галузями економіки;
- ✓ вивчення регіонального розподілу зайнятості та виявлення диспропорцій;
- ✓ аналіз потреб у спеціалістах на ринку праці та визначення затребуваних професій;
- ✓ оцінка взаємозв'язку між зайнятістю, демографічними змінами та економічним розвитком.

Мета також включає розвиток навичок роботи з економічними та демографічними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо аналізу ринку праці та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для поліпшення ситуації у сфері зайнятості.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасні тенденції у зайнятості населення, оцінити вплив демографічних та міграційних процесів на економіку та запропонувати шляхи оптимізації ринку праці для забезпечення стійкого розвитку України.

Завдання 1. Аналіз динаміки чисельності населення України

1. Зберіть дані про чисельність населення України за останні 10-15 років (використовуйте дані Державної служби статистики України <https://www.ukrstat.gov.ua/>).
2. Побудуйте графік динаміки чисельності населення.
3. Виявіть періоди найбільшого зростання та скорочення чисельності населення.
4. Проаналізуйте основні демографічні тенденції (народжуваність, смертність, природний приріст).

Завдання 2. Дослідження міграційних процесів

1. Зберіть дані про внутрішню та зовнішню міграцію населення України за останні 5-10 років.

2. Побудуйте графіки динаміки міграційних потоків.
3. Вивчіть основні причини міграції (економічні, політичні, соціальні).
4. Проаналізуйте вплив міграційних процесів на чисельність та структуру населення регіонів.

Завдання 3. Аналіз рівня зайнятості населення

1. Зберіть дані про загальний рівень зайнятості в Україні за останні 5-10 років.
2. Побудуйте графік динаміки рівня зайнятості.
3. Проаналізуйте зміни у рівні зайнятості за категоріями:
 - ✓ офіційна зайнятість;
 - ✓ неформальна зайнятість;
 - ✓ тимчасова зайнятість.
4. Вивчіть зайнятість за основними галузями економіки (сільське господарство, промисловість, послуги, ІТ тощо).

Завдання 4. Регіональний розподіл зайнятості

1. Зберіть дані про рівень зайнятості за регіонами України за останні 3-5 років.
2. Побудуйте карту або графік, що відображає рівень зайнятості за регіонами.
3. Виявіть регіони з найвищим та найнижчим рівнем зайнятості.
4. Проаналізуйте причини регіональних диспропорцій у зайнятості (наявність робочих місць, рівень економічного розвитку, міграція).

Завдання 5. Оцінка потреб у спеціалістах

1. Дослідіть попит та пропозицію на ринку праці за останні 3-5 років.
2. Виявіть галузі з найбільшим дефіцитом спеціалістів (наприклад, ІТ, медицина, інженерія).
3. Проаналізуйте регіональні особливості попиту на працю (дефіцит або надлишок спеціалістів у різних регіонах).
4. Запропонуйте рекомендації щодо усунення дисбалансу на ринку праці.

Завдання самостійного опрацювання за темою 5 (6 годин)

Завдання 6. Аналіз затребуваних професій

1. Зберіть дані про найбільш затребувані професії в Україні за останні 3-5 років.
2. Побудуйте діаграми, що відображають динаміку попиту на різні професії.
3. Проаналізуйте, які фактори впливають на зміни у попиті на певні професії (технологічний розвиток, економічні зміни, міграція).

Завдання 7. Вплив зайнятості та демографічних змін на економіку

1. Дослідіть взаємозв'язок між рівнем зайнятості, чисельністю населення та економічним розвитком України.
2. Проаналізуйте, як демографічні зміни (старіння населення, міграція) впливають на економіку.
3. Оцініть вплив зайнятості на ВВП та інші макроекономічні показники.

Завдання 8. Аналіз неформальної зайнятості

1. Дослідіть рівень неформальної зайнятості в Україні за останні 5 років.

2. Проаналізуйте причини поширення неформальної зайнятості (податкове навантаження, неефективність трудового законодавства).
3. Оцініть вплив неформальної зайнятості на економіку та соціальну сферу.

Завдання 9. Прогнозування ринку праці

1. На основі історичних даних побудуйте прогноз попиту на працю та пропозиції робочої сили на наступні 3-5 років.
2. Використовуйте методи регресійного аналізу або інші статистичні методи для прогнозування.
3. Врахуйте можливі економічні, демографічні та технологічні зміни.

Завдання 10. Підготовка звіту та рекомендацій

1. На основі проведеного аналізу підготуйте звіт, який містить графіки, таблиці, усні або письмові висновки та рекомендації.
2. Запропонуйте конкретні заходи для покращення ситуації на ринку праці (наприклад, підтримка навчання затребуваних спеціалістів, стимулювання повернення мігрантів, боротьба з неформальною зайнятістю).
3. Зробіть загальні висновки щодо динаміки та структури зайнятості населення України.

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему зайнятості та демографічних змін, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо впливу цих процесів на економіку України.

Тема 6 Аналіз та оцінка диференціації доходів населення України (4 години).

Метою лабораторного завдання є поглиблене вивчення та аналіз динаміки, структури та диференціації доходів населення України. Завдання спрямоване на дослідження змін у рівні доходів, виявлення ключових факторів, що впливають на їх формування, а також оцінку регіональних та соціальних диспропорцій у доходах.

Основними завданнями є:

- ✓ аналіз динаміки доходів населення та їх залежності від макроекономічних факторів (інфляція, економічне зростання, податкові реформи);
- ✓ дослідження структури доходів за основними джерелами (заробітна плата, доходи від підприємницької діяльності, соціальні виплати);
- ✓ оцінка регіональних відмінностей у доходах населення та виявлення факторів, що їх обумовлюють;
- ✓ аналіз динаміки мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму, їх відповідності соціально-економічним реаліям;
- ✓ вивчення впливу рівня доходів на якість життя та доступність соціальних послуг.

Мета також включає розвиток навичок роботи з економічними та соціальними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо аналізу диференціації доходів та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для поліпшення соціально-економічної ситуації в Україні.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасні тенденції у доходах населення, оцінити вплив економічних та соціальних факторів на їх динаміку та запропонувати шляхи зменшення нерівності у доходах для забезпечення сталого розвитку країни.

Завдання 1. Аналіз динаміки доходів населення України

1. Зберіть дані про середні доходи населення України за останні 5-10 років (використовуйте дані Державної служби статистики України <https://www.ukrstat.gov.ua/>).
2. Побудуйте графік динаміки доходів населення.
3. Проаналізуйте, як змінювалися доходи населення під впливом макроекономічних факторів (інфляція, економічне зростання, податкові реформи).
4. Оцініть вплив соціальної політики на рівень доходів громадян.

Завдання 2. Дослідження структури доходів населення

1. Розподіліть доходи населення за основними джерелами: заробітна плата, доходи від підприємницької діяльності, соціальні виплати (пенсії, субсидії), інші види доходів.
2. Побудуйте діаграми структури доходів за кожен рік.
3. Виявіть, які джерела доходів мали найбільший вплив на загальний рівень доходів.
4. Проаналізуйте зміни у структурі доходів у контексті економічних і соціальних реформ.

Завдання 3. Регіональний аналіз доходів населення

1. Зберіть дані про доходи населення за регіонами України за останні 3-5 років.
2. Побудуйте карту або графік, що відображає регіональні відмінності у доходах.
3. Виявіть регіони з найвищими та найнижчими доходами на душу населення.
4. Проаналізуйте ключові фактори, що впливають на регіональні диспропорції (економічна активність, рівень зайнятості, галузева структура економіки).

Завдання 4. Аналіз динаміки мінімальної заробітної плати

1. Зберіть дані про мінімальну заробітну плату в Україні за останні 5-10 років.
2. Побудуйте графік динаміки мінімальної заробітної плати.
3. Порівняйте мінімальну заробітну плату із середньою заробітною платою в різних секторах економіки.
4. Оцініть, наскільки мінімальна заробітна плата відповідає соціально-економічним реаліям та рівню прожиткового мінімуму.

Завдання 5. Вивчення динаміки прожиткового мінімуму

1. Зберіть дані про прожитковий мінімум в Україні за останні 5-10 років.
2. Побудуйте графік динаміки прожиткового мінімуму.
3. Проаналізуйте, як змінювався прожитковий мінімум у контексті інфляційних процесів та зростання цін на товари й послуги.

4. Оцініть, наскільки прожитковий мінімум відповідає фактичним потребам громадян у забезпеченні основних життєвих потреб.

Завдання самостійного опрацювання за темою 6 (6 годин)

Завдання 6. Оцінка диференціації доходів населення

1. Розрахуйте коефіцієнт Джині або інші показники диференціації доходів для України за останні 5 років.
2. Побудуйте графік динаміки диференціації доходів.
3. Проаналізуйте, які фактори впливають на зростання або зменшення нерівності у доходах.

Завдання 7. Вплив доходів на рівень життя

1. Дослідить взаємозв'язок між рівнем доходів населення та доступністю медичних, освітніх і соціальних послуг.
2. Проаналізуйте, як зміни у доходах впливають на якість життя громадян.
3. Виявіть категорії населення, які найбільше потребують державної підтримки.

Завдання 8. Аналіз соціальних виплат

1. Дослідить динаміку соціальних виплат (пенсії, субсидії, допомоги) за останні 5 років.
2. Проаналізуйте, яку частку у доходах населення займають соціальні виплати.
3. Оцініть вплив соціальних виплат на зменшення нерівності у доходах.

Завдання 9. Порівняльний аналіз доходів із іншими країнами

1. Порівняйте рівень доходів населення України з країнами ЄС та іншими сусідами (Польща, Угорщина, Румунія).
2. Проаналізуйте, які фактори впливають на відмінності у доходах.
3. Зробіть висновки щодо конкурентоспроможності доходів українців на міжнародному рівні.

Завдання 10. Підготовка звіту та рекомендацій

1. На основі проведеного аналізу підготуйте звіт, який містить графіки, таблиці, висновки та рекомендації.
2. Запропонуйте конкретні заходи для зменшення диференціації доходів та підвищення рівня життя населення (наприклад, реформи соціальної політики, підтримка малого бізнесу, індексація заробітних плат і пенсій).
3. Зробіть загальні висновки щодо динаміки та структури доходів населення України.

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему диференціації доходів, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо впливу доходів на соціально-економічний розвиток України.

Тема 7. Оцінка динаміки цін та інфляційних процесів в Україні (2 години)

Метою лабораторного завдання є поглиблене вивчення та аналіз динаміки цін та інфляційних процесів в Україні. Завдання спрямоване на дослідження змін у рівнях цін на основні групи товарів і послуг, виявлення ключових факторів, що впливають на цінову динаміку, оцінку регіональних відмінностей у рівнях цін.

Основними завданнями є:

- ✓ аналіз загальної динаміки цін за групами товарів (продовольчі товари, промислові товари, послуги);
- ✓ дослідження регіональних відмінностей у рівнях цін та причин цих відмінностей;
- ✓ вивчення структури змін рівня цін та визначення товарних категорій із найвищими та найнижчими темпами зростання цін;
- ✓ аналіз темпів зміни цін та їх впливу на індекс споживчих цін (ІСЦ);
- ✓ оцінка впливу цінової динаміки на купівельну спроможність населення та економіку регіонів.

Мета також включає розвиток навичок роботи з економічними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо аналізу інфляційних процесів та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для стабілізації цін та зменшення інфляційного тиску.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасні тенденції у динаміці цін, оцінити вплив економічних, соціальних та регіональних факторів на цінову політику та запропонувати шляхи покращення ситуації для забезпечення стабільного економічного розвитку та підвищення добробуту населення України.

Завдання 1. Аналіз загальної динаміки цін за групами товарів

1. Зберіть дані про індекс споживчих цін (ІСЦ) за останні 5-10 років за основними групами товарів і послуг: продовольчі товари, промислові товари, послуги <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Побудуйте графіки динаміки цін для кожної групи товарів.
3. Проаналізуйте, які групи товарів мали найвищі та найнижчі темпи зростання цін.
4. Оцініть вплив зовнішніх і внутрішніх факторів (курс валюти, інфляція, сезонні коливання, державне регулювання) на зміну цін.

Завдання 2. Порівняння динаміки цін у регіонах

1. Зберіть дані про рівень цін у різних регіонах України за останні 3-5 років.
2. Побудуйте карту або графік, що відображає регіональні відмінності у динаміці цін.
3. Виявіть регіони з найвищими та найнижчими рівнями цін на окремі товари чи послуги.
4. Проаналізуйте причини регіональних відмінностей (логістика, інфраструктура, купівельна спроможність населення, конкуренція).

Завдання 3. Аналіз структури змін рівня цін

1. Дослідіть частку окремих товарів і послуг у загальному індексі споживчих цін.
2. Визначте товарні категорії з найвищими та найнижчими темпами зростання цін.
3. Проаналізуйте, які фактори впливають на зміни цін у цих категоріях.

Завдання 4. Дослідження темпів зміни рівня цін

1. Зберіть дані про середні місячні та річні темпи зміни цін за останні 5 років.

2. Побудуйте графіки динаміки темпів зростання цін.
3. Виявіть періоди прискорення та сповільнення темпів зростання цін.
4. Оцініть вплив цих змін на добробут населення.

Завдання 5. Аналіз індексу споживчих цін (ІСЦ)

1. Дослідите динаміку індексу споживчих цін (ІСЦ) за останні 5-10 років.
2. Побудуйте графік динаміки ІСЦ.
3. Проаналізуйте, як зміни ІСЦ впливають на інфляційні процеси в Україні.
4. Оцініть вплив інфляції на купівельну спроможність населення.

Завдання самостійного опрацювання за темою 7 (4 години)

Завдання 6. Регіональний вплив цінової динаміки

1. Дослідите, як зміни рівня цін впливають на купівельну спроможність населення у різних регіонах.
2. Проаналізуйте зв'язок між динамікою цін та регіональними особливостями економіки (наприклад, аграрні регіони можуть мати нижчі ціни на продукти харчування).
3. Виявіть регіони, де зміни цін мають найбільший вплив на економіку та населення.

Завдання 7. Аналіз впливу інфляції на економіку

1. Дослідите, як інфляційні процеси впливають на економічне зростання, заощадження населення та інвестиційний клімат.
2. Проаналізуйте, які заходи державної політики сприяють стабілізації цін.

Завдання 8. Порівняльний аналіз цін із іншими країнами

1. Порівняйте рівень цін у Україні з країнами ЄС та іншими сусідами (Польща, Угорщина, Румунія).
2. Проаналізуйте, які фактори впливають на відмінності у рівні цін.
3. Зробіть висновки щодо конкурентоспроможності цін у Україні на міжнародному рівні.

Завдання 9. Прогнозування динаміки цін

1. На основі історичних даних побудуйте прогноз динаміки цін на наступні 2-3 роки.
2. Використовуйте методи регресійного аналізу або інші статистичні методи для прогнозування.
3. Врахуйте можливі економічні, політичні та соціальні ризики, які можуть вплинути на зміну цін.

Завдання 10. Підготовка звіту та рекомендацій

1. На основі проведеного аналізу підготуйте звіт, який містить графіки, таблиці, висновки та рекомендації.
2. Запропонуйте конкретні заходи для стабілізації цін та зменшення інфляційного тиску (наприклад, підтримка конкуренції, регулювання цін на стратегічні товари, індексація доходів населення).
3. Зробіть загальні висновки щодо динаміки цін та інфляційних процесів в Україні.

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему динаміки цін та інфляції, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо впливу цих процесів на економіку та добробут населення України.

Тема 8. Оцінка та аналіз зовнішньоекономічної діяльності України (4 години)

Метою лабораторного завдання є поглиблене вивчення та аналіз зовнішньоекономічної діяльності України, зокрема динаміки та структури експорту та імпорту, торговельного та платіжного балансів. Завдання спрямоване на дослідження ключових факторів, що впливають на зовнішню торгівлю, виявлення тенденцій та проблем у зовнішньоекономічній діяльності, а також оцінку наслідків дефіциту торговельного та платіжного балансів для економіки країни.

Основними завданнями є:

- ✓ аналіз динаміки обсягів експорту та імпорту та виявлення чинників, що впливають на їх зміни;
- ✓ дослідження товарної структури зовнішньої торгівлі та її змін у динаміці;
- ✓ оцінка торговельного балансу та визначення наслідків дефіциту чи профіциту;
- ✓ аналіз платіжного балансу та залежності України від імпорту;
- ✓ розробка рекомендацій для поліпшення зовнішньоекономічної діяльності та зменшення дефіциту.

Мета також включає розвиток навичок роботи з економічними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо аналізу зовнішньоекономічних процесів та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для підвищення ефективності зовнішньої торгівлі.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасні тенденції у зовнішньоекономічній діяльності України, оцінити вплив зовнішньої торгівлі на економічний розвиток країни та запропонувати шляхи покращення зовнішньоекономічної політики для забезпечення стабільності та зростання економіки.

Завдання 1. Аналіз динаміки обсягів експорту та імпорту

1. Зберіть дані про обсяги експорту та імпорту України за останні 5-10 років (використовуйте дані Державної служби статистики України <https://www.ukrstat.gov.ua/>, Національного банку України <https://bank.gov.ua/>).
2. Побудуйте графіки динаміки експорту та імпорту.
3. Виявіть періоди зростання, скорочення чи стабільності у зовнішній торгівлі.
4. Проаналізуйте ключові фактори, що вплинули на ці зміни (економічні кризи, зміни в законодавстві, міжнародна кон'юнктура).

Завдання 2. Дослідження товарної структури експорту та імпорту

1. Розподіліть експорт та імпорт за основними товарними групами (наприклад, сільськогосподарська продукція, метали, машини, хімічна продукція).
2. Побудуйте діаграми структури експорту та імпорту за кожен рік.
3. Виявіть товарні групи з найбільшою та найменшою часткою у зовнішній торгівлі.

4. Проаналізуйте, як змінювалася товарна структура експорту та імпорту за останні роки.

Завдання 3. Аналіз торговельного балансу

1. Розрахуйте сальдо зовнішньої торгівлі (експорт мінус імпорт) за останні 5-10 років.
2. Побудуйте графік динаміки торговельного балансу.
3. Виявіть періоди позитивного та негативного сальдо.
4. Проаналізуйте наслідки дефіциту торговельного балансу для економіки України (зниження резервів, тиск на гривню).

Завдання 4. Вивчення платіжного балансу України

1. Зберіть дані про платіжний баланс України за останні 5-10 років.
2. Побудуйте графік динаміки платіжного балансу.
3. Проаналізуйте, які фактори впливають на дефіцит або профіцит платіжного балансу.
4. Оцініть наслідки дефіциту платіжного балансу для економіки України.

Завдання 5. Аналіз залежності України від імпорту

1. Дослідіть, які товарні групи становлять основну частку імпорту.
2. Проаналізуйте, як змінювалася залежність України від імпорту за останні роки.
3. Виявіть ключові галузі, які найбільше залежать від імпортованих поставок.

Завдання самостійного опрацювання за темою 8 (6 годин)

Завдання 6. Шляхи зменшення дефіциту торговельного балансу

1. Дослідіть можливі заходи для стимулювання експорту (наприклад, підтримка експортерів, укладання торговельних угод).
2. Проаналізуйте можливості зменшення імпорту (імпортозаміщення, підтримка вітчизняного виробництва).
3. Запропонуйте конкретні рекомендації для поліпшення торговельного балансу.

Завдання 7. Аналіз впливу міжнародної кон'юнктури

1. Дослідіть, як зміни у світових цінах на ключові товари (наприклад, метал, зерно, енергоносії) вплинули на експорт та імпорт України.
2. Проаналізуйте вплив міжнародних економічних криз на зовнішню торгівлю України.

Завдання 8. Регіональний аналіз зовнішньої торгівлі

1. Зберіть дані про експорт та імпорт за регіонами України.
2. Побудуйте карту або графік, що відображає регіональний розподіл зовнішньої торгівлі.
3. Виявіть регіони з найвищими та найнижчими обсягами експорту та імпорту.
4. Проаналізуйте причини регіональних відмінностей у зовнішній торгівлі.

Завдання 9. Порівняльний аналіз зовнішньої торгівлі з іншими країнами

1. Порівняйте обсяги експорту та імпорту України з країнами ЄС та іншими сусідами (Польща, Угорщина, Румунія).
2. Проаналізуйте, які фактори впливають на відмінності у зовнішній торгівлі.

- Зробіть висновки щодо конкурентоспроможності України на міжнародному ринку.

Завдання 10. Підготовка звіту та рекомендацій

- На основі проведеного аналізу підготуйте звіт, який містить графіки, таблиці, висновки та рекомендації.
- Запропонуйте конкретні заходи для поліпшення зовнішньоекономічної діяльності України (наприклад, диверсифікація експорту, підтримка імпортозаміщення, укладання нових торговельних угод).
- Зробіть загальні висновки щодо динаміки та структури зовнішньої торгівлі України.

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему зовнішньоекономічної діяльності, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо впливу зовнішньої торгівлі на економіку України.

Тема 9. Моніторинг економічної безпеки держави та її складових за нормами ЄС (6 годин)

Метою лабораторного завдання є комплексний аналіз та оцінка економічної безпеки України та її основних складових (фінансова, енергетична, продовольча, соціальна, інвестиційна та технологічна безпека) у порівнянні з нормами та стандартами Європейського Союзу. Завдання спрямоване на вивчення ключових показників економічної безпеки, виявлення основних ризиків та загроз, а також розробку рекомендацій для підвищення рівня економічної стабільності та відповідності європейським критеріям.

Основними завданнями є:

- ✓ аналіз фінансової безпеки (бюджетний дефіцит, державний борг, інфляція, стабільність обмінного курсу, зовнішній борг);
- ✓ оцінка енергетичної безпеки (енергетична незалежність, диверсифікація джерел енергії, енергоефективність, частка відновлюваної енергетики);
- ✓ дослідження продовольчої безпеки (доступність продовольства, сталий розвиток сільського господарства, залежність від імпорту);
- ✓ аналіз соціальної безпеки (рівень безробіття, бідність, нерівність у доходах, витрати на соціальні потреби);
- ✓ оцінка інвестиційної безпеки (обсяги прямих іноземних інвестицій, їхня частка у ВВП);
- ✓ дослідження технологічної безпеки (інвестиції у науково-дослідні та конструкторські роботи, їхня частка у ВВП).

Мета також включає розвиток навичок роботи з економічними даними, їх обробки, візуалізації та інтерпретації, формування вмінь щодо аналізу економічної безпеки та підготовки обґрунтованих висновків і рекомендацій для поліпшення економічної стабільності України.

Результати виконання завдання дозволять краще зрозуміти сучасний стан економічної безпеки України, оцінити її відповідність нормам ЄС та запропонувати шляхи підвищення економічної стійкості для забезпечення сталого розвитку країни.

Завдання 1. Аналіз фінансової безпеки

1. Зберіть дані про ключові показники фінансової безпеки України: бюджетний дефіцит, державний борг, інфляція, стабільність обмінного курсу, відношення зовнішнього боргу до ВВП.
2. Порівняйте ці показники з нормами ЄС (наприклад, бюджетний дефіцит не більше 3% ВВП, державний борг не більше 60% ВВП).
3. Побудуйте графіки динаміки цих показників за останні 5-10 років.
4. Оцініть рівень фінансової незалежності України та визначте основні ризики.

<https://data.worldbank.org/indicator/GC.DOD.TOTL.GD.ZS>

№	Найменування індикатора, одиниця виміру	Характеристичні значення індикатора									
		XL крит	XL небе зп	XL нездв	XL здв	XL опт	XR опт	XR здв	XR нездв	XR небе зп	XR крит
1	Відношення обсягу боргу ЄС та гарантованого ЄС боргу до ВВП, відсотків						20	30	40	50	60

Завдання 2. Оцінка енергетичної безпеки

1. Дослідіть показники енергетичної безпеки України: енергетична незалежність, диверсифікація джерел постачання, енергоефективність, частка відновлюваної енергетики.
2. Порівняйте ці показники з нормами ЄС (наприклад, частка відновлюваної енергетики у загальному споживанні).
3. Проаналізуйте структуру енергоспоживання України та визначте енергоінтенсивність ВВП.
4. Запропонуйте заходи для підвищення енергетичної безпеки.

<https://data.worldbank.org/indicator/EG.USE.COMM.GD.PP.KD>

Найменування індикатора, одиниця виміру	Характеристичні значення індикатора									
	XL крит	XL небе зп	XL нездв	XL здв	XL опт	XR опт	XR здв	XR нездв	XR небе зп	XR крит
Енергоємність ВВП, кг умовного палива/ 1000 євро	700	500	450	350	250					

Завдання 3. Аналіз продовольчої безпеки

1. Зберіть дані про виробництво зерна на одну особу в Україні та порівняйте з нормами ЄС.
2. Дослідіть залежність України від імпорту продовольства.
3. Проаналізуйте сталий розвиток сільського господарства та його вплив на продовольчу безпеку.
4. Оцінити виробництво зерна на 1 особу та порівняти з нормами ЄС
5. Виявіть ключові проблеми та запропонуйте шляхи їх вирішення.

<https://data.worldbank.org/indicator/AG.PRD.CREL.MT> виробництво зерна

<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> чисельність населення

№	Найменування індикатора, одиниця виміру	Характеристичні значення індикатора									
		XL крит	XL небе зп	XL нездв	XL здв	XL опт	XR опт	XR здв	XR нездв	XR небе зп	XR крит
8	Виробництво зерна на одну особу на рік, тонн	0,6	0,7	0,8	0,9	1					

Завдання 4. Оцінка соціальної безпеки

1. Дослідіть рівень безробіття в Україні та порівняйте з нормами ЄС.
2. Проаналізуйте показники соціальної інтеграції: рівень бідності, нерівність у доходах (децильний коефіцієнт).
3. Оцініть витрати на соціальні потреби (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист) та порівняйте з нормами ЄС.
4. Запропонуйте заходи для покращення соціальної безпеки.

<https://data.worldbank.org/indicator/SI.DST.10TH.10> Доходи 10% найбагатших

<https://data.worldbank.org/indicator/SI.DST.FRST.10> Доходи 10% найбідніших

№	Найменування індикатора, одиниця виміру	Характеристичні значення індикатора									
		XL крит	XL небе зп	XL нездв	XL здв	XL опт	XR опт	XR здв	XR нездв	XR небе зп	XR крит
4	Співвідношення загальних доходів 10 відсотків найбільш та найменш забезпеченого населення (децильний коефіцієнт фондів), разів						4,5	5	5,5	6	7

Завдання 5. Аналіз інвестиційної безпеки

1. Дослідіть обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україні.
2. Розрахуйте відношення чистого приросту ПІІ до ВВП та порівняйте з критичними межами ЄС.
3. Проаналізуйте основні галузі, які приваблюють інвестиції, та визначте ризики для інвестиційної безпеки.
4. Запропонуйте заходи для підвищення інвестиційної привабливості України.

<https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS> прями іноземні інвестиції до ВВП

№	Найменування індикатора, одиниця виміру	Характеристичні значення індикатора									
		XL крит	XL небе зп	XL нездв	XL здв	XL опт	XR опт	XR здв	XR нездв	XR небе зп	XR крит
2	Відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій до ВВП, відсотків	4	4,5	5	6	7					

Завдання самостійного опрацювання за темою 9 (8 годин)

Завдання 6. Оцінка технологічної безпеки

1. Дослідіть частку інвестицій у науково-дослідні та конструкторські роботи (R&D) у ВВП України.
2. Порівняйте цей показник із нормами ЄС (наприклад, цільове значення 3% ВВП).

3. Проаналізуйте, які галузі отримують найбільше фінансування на R&D.
4. Запропонуйте заходи для підвищення технологічної безпеки.
<https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS> НДР до ВВП

Найменування індикатора, одиниця виміру	Характеристичні значення індикатора									
	XL крит	XL небе зп	XL нездв	XL здв	XL опт	XR опт	XR здв	XR нездв	XR небе зп	XR крит
Питома вага обсягу виконаних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у ВВП (R&D), відсотків	0,5	1	1,5	2	3					

Завдання 7. Порівняльний аналіз з країнами ЄС

1. Порівняйте показники економічної безпеки України з аналогічними показниками країн ЄС.
2. Виявіть основні відмінності та причини цих відмінностей.
3. Зробіть висновки щодо конкурентоспроможності України на європейському рівні.

Завдання 8. Підготовка звіту та рекомендацій

1. На основі проведеного аналізу підготуйте звіт, який містить графіки, таблиці, висновки та рекомендації.
2. Запропонуйте конкретні заходи для підвищення економічної безпеки України (наприклад, реформи у фінансовій, енергетичній, соціальній сферах).
3. Зробіть загальні висновки щодо стану економічної безпеки України та її відповідності нормам ЄС.

Ці завдання дозволять студентам глибоко зануритися в тему економічної безпеки, розвинути навички аналізу даних та зробити обґрунтовані висновки щодо впливу різних факторів на економічну стабільність України.

ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ВИСТАВЛЕННЯ БАЛІВ

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності. Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- розрахункові (лабораторні) роботи;
- захист індивідуальних завдань відповідно виконаних розрахункових завдань.

Використовуються такі методи контролю (практична перевірка), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і

виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань практичного заняття; результати тестування тощо.

Поточний контроль здійснюється на кожному лабораторному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх лабораторних заняттях застосовується об'єктивний контроль виконання самостійної роботи та засвоєння практичних навичок.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього лабораторного заняття. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою:

- **«відмінно»** – студент міцно засвоїв матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті знання під час аналізу практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, вільно володіє державною мовою;

- **«добре»** – студент вільно володіє опанованим обсягом матеріалу, вільно розв'язує завдання, надає лаконічну відповідь майже на всі поставлені питання; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу або допускає незначні помилки під час виконання практичного завдання та самостійно їх виправляє; вільно володіє державною мовою;

- **«задовільно»** – студент в основному опанував поставлені завдання навчальної практики, орієнтується в літературних джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, на достатньому рівні володіє державною мовою;

- **«незадовільно»** – студент не опанував поставлені завдання навчальної практики, майже не орієнтується в літературних джерелах, фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) володіє матеріалом, допускає суттєві помилки при виконанні практичних завдань; відсутні логічне мислення та сформованість практичних навичок.

Виконання лабораторних робіт оцінюється максимально у 5 балів та самостійна робота – 5 балів, відповідно по кожній з дев'яти тем. Захист всіх лабораторних оцінюється у 10 балів. При захисті враховується вміння робити висновки, щодо проведених розрахунків та бачити проблеми щодо вирішення поставлених завдань.

Критерії оцінювання виконання *лабораторної та самостійної роботи*

I. Початковий рівень (1-2 бали). Студент не опанував вміння за темою, демонструє виконання лише частини завдання лабораторної та самостійної робіт і лише з допомогою викладача робить висновки за отриманими результатами.

II. Середній рівень (3 бали). Студент в основному опанував вміння та демонструє навички за темою. Завдання лабораторних виконує за зразком або з допомогою викладача, результат роботи студента дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання роботи допущені помилки.

III. Достатній рівень (4 бали). Студент вільно володіє показує надбані вміння та навички, самостійно виконує завдання лабораторних в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності. Правильно і самостійно робить висновок.

IV. Високий рівень (5 балів). Студент демонструє глибокі, змістовні знання, вміння та навички, виконує всі вимоги, передбачені для високого рівня. Лабораторні завдання виконує самостійно, надає обґрунтовані висновки.

Підсумковий контроль.

Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Підсумковий контроль з навчальної практики проводиться у формі *диференційованого заліку*, згідно розкладу.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів: – поточного контролю та самостійної роботи.

У відомість обліку успішності заноситься накопичена сума балів під час семестрового контролю. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання здобувачем менше 60 балів (FX,F в кредитах ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання заліку для ліквідації академічної заборгованості.

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль (виконання лабораторних робіт)										Разом 100	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	Захист викон	Загальна кількість балів -50	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	
82-89	добре	

74-81		зараховано
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМОВИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Як інфляція впливає на номінальний та реальний ВВП?
2. Які основні тенденції у динаміці ВВП України спостерігалися за останні роки?
3. Які основні фактори впливають на динаміку ВВП?
4. Як обчислюється ВВП на душу населення, і які демографічні зміни впливають на цей показник?
5. Які основні чинники впливають на зміну доходної частини бюджету?
6. Як структурно поділяються доходи державного бюджету?
7. Які регіональні особливості у формуванні доходів бюджету України?
8. Як економічне зростання впливає на доходи бюджету?
9. Як змінювалася динаміка податкових надходжень за останні роки?
10. Як аналізується регіональний розподіл податкових доходів?
11. Які податки мають найбільшу частку в структурі податкових надходжень?
12. Як змінювалися обсяги державних видатків за останні роки?
13. Які фактори впливають на динаміку державних видатків?
14. Як оцінюється регіональний розподіл державних видатків?
15. Як змінювалися пріоритети фінансування різних сфер?
16. Які основні демографічні тенденції впливають на чисельність населення України?
17. Як внутрішня та зовнішня міграція впливають на структуру зайнятості?
18. Які типи зайнятості аналізуються у межах економіки України?
19. Які професії є найбільш затребуваними на ринку праці України?
20. Як дисбаланс між попитом і пропозицією на ринку праці впливає на економіку?
21. Які основні джерела доходів населення України?
22. Як інфляція впливає на реальні доходи населення?
23. Що таке мінімальна заробітна плата, і як вона змінювалася за останні роки?
24. Як регіональні відмінності впливають на рівень доходів населення?
25. Як змінювався прожитковий мінімум в Україні?
26. Які основні чинники впливають на зміну цін у регіонах України?
27. Що таке індекс споживчих цін (ІСЦ), і як він розраховується?

28. Як сезонні коливання впливають на динаміку цін?
29. Які основні тенденції у динаміці експорту та імпорту України?
30. Що таке платіжний баланс, і як його дефіцит впливає на економіку країни?
31. Які основні причини змін у динаміці експорту та імпорту України?
32. Як впливають світові ціни на основні експортні товари України на економіку країни?
33. Що таке торговельний баланс, і як його позитивне/негативне сальдо впливає на макроекономічну стабільність?
34. Як залежність від імпорту енергоресурсів впливає на економіку України?
35. Які основні товарні групи експорту та імпорту України?
36. Які країни є головними торговельними партнерами України?
37. Як стимулювати збільшення експорту високотехнологічної продукції з України?
38. Які шляхи зменшення дефіциту платіжного балансу можуть бути запропоновані?
39. Як війна вплинула на структуру та обсяги експорту та імпорту України?
40. Які альтернативні транспортні шляхи використовуються для зовнішньої торгівлі України?
41. Що таке економічна безпека держави, і які її основні складові?
42. Які критерії фінансової безпеки встановлені ЄС?
43. Як обчислюється відношення державного боргу до ВВП, і чому цей показник є критичним?
44. Що таке енергетична незалежність, і як її досягти?
45. Які критерії енергоефективності відповідають нормам ЄС?
46. Як Україна виконує норми ЄС щодо частки відновлюваної енергетики?
47. Що таке продовольча безпека, і які показники враховуються при її оцінці?
48. Як оцінюється соціальна безпека за нормами ЄС?
49. Що таке рівень бідності, і як він порівнюється з європейськими стандартами?
50. Які показники інвестиційної безпеки відповідають нормам ЄС?
51. Що таке технологічна безпека, і як оцінити частку витрат на R&D у ВВП?
52. Як ЄС визначає витрати на соціальні потреби (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист)?
53. Які методи використовуються для порівняння економічної безпеки України з нормами ЄС?
54. Як рівень безробіття в Україні співвідноситься із середньоєвропейськими показниками?
55. Що таке критичні пороги показників економічної безпеки за стандартами ЄС?

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Рекомендована література

Основна

1. Бортнік С. М. Аналітична економіка: курс лекцій для здобувачів освіти освітньокваліфікаційного рівня «магістр», спеціальності 051 «Економіка», галузі знань – 05 Соціальні та поведінкові науки. Луцьк: 2023. 176 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22880>
2. Галушак М. П., Галушак О. Я., Кужда Т. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчальний посібник для економічних спеціальностей. Тернопіль: ФОП Паляниця. 2021. 160 с. URL: <https://surl.li/ezylsq>
3. Економічна аналітика в бізнесі : навч. посібник / [О.С. Гринькевич, С.О. Матковський, А.В. Сидорова та ін.]; за ред. О.С. Гринькевич, С.О. Матковського, А.В. Сидорової, Н.С. Струк. – Львів : ЛНУ ім. ІванаФранка, 2022. – 480 с URL: <https://doi.org/10.26907/2542-0426.2022.480>
4. Економічний аналіз : навчальний посібник для здобувачів вищої Е 45 освіти/ Н. Ю. Рекова, Є. О. Підгора, В. В.Ровенська, О. В. Латишева, Т. П. Гітіс, І. Ю. Єрфорт, І. І. Смирнова, С. В. Касьянюк. Краматорськ : ДДМА, 2021. 200 с. URL: <https://surl.li/vnogld>
5. Іванова Н. С. Економічна безпека : навч. посібник. / уклад. Н. С. Іванова ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. маркетингу, менеджменту та публ. адміністрування. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. 139 с. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10022448>

Допоміжна

1. Довгенко . Я.О., Халецька З.П., Яременко Л.І. Аналіз та моделювання впливу інвестиційних вкладень на розвиток економіки України. *Електронне наукове фахове видання «Східна Європа: економіка, бізнес та управління»*. Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. 2021. Випуск № 4 (31). С. 131-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cxeebu_2021_4_22
2. Довгенко Я.О. Оцінка та моделювання залежності прямих іноземних інвестицій від макроекономічних чинників. *Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство»*. 2021. Випуск № 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/>
3. Жуковська О.А. *Прогнозування соціально-економічних процесів: Комп'ютерний практикум* Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 100 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/89e10b28-953c-49af-a6df-6aaa60097d43/content>
4. Рогоза М. Є., Перебийніс В.І., Кузьменко О. К., Карнаухова Г. В. Управління економічною безпекою: аналітико-інформаційний аспект діагностики та прийняття рішень/ М. Є. Рогоза ,В.І. Перебийніс, О. К. Кузьменко, Г. В. Карнаухова // *Економічний вісник Донбасу.-Київ*, 2021/№

2(64).С. 69-77.- URL : [http://www.evd-journal.org/download/2021/2\(64\)/07-Rogoza.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2021/2(64)/07-Rogoza.pdf).

5. Бикова, А., & Галєєв, О. Теоретичні аспекти макроекономічного прогнозування: вітчизняний досвід. *Економіка та суспільство* № 62 (2024): <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-58>
6. І.В. Паризький, В.М. Купрієнко. Сутність макроекономічного прогнозування та планування доходів державного бюджету Публічне управління та адміністрування 2020. https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/02/10.20_topik_Paryzkyu-I.V.-Kuprienko-V.M.117-132.pdf
7. Левченко О.М., Довгенко Я.О., Яременко Л.І. Страхування в Україні: аналіз динаміки, ризиків і можливостей. *Управління змінами та інновації*. 2024. No 12. С. 30-37. <https://doi.org/10.32782/СМІ/2024-12-5>

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office
 - Microsoft PowerPoint;
 - Microsoft Word;
 - Microsoft Excel.
2. Глобальна мережа Internet.
3. Платформа Qlik Sense